

УДК 346.242: 341.17: 339.137.025

DOI:10.32680/2409-9260-2022-7-296-54-61

ПИТАННЯ ГАРМОНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО КОНКУРЕНТНОГО ПРАВА ІЗ ПРАВОМ ЄС В КОНТЕКСТІ ПОГЛИБЛЕННЯ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Райлян О. Г., викладач кафедри економіки, права та управління бізнесом, Одеський національний економічний університет, м. Одеса, Україна
e-mail: fidesoleg@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-4365-0754

***Анотація.** Мета статті полягає в дослідженні особливостей регулювання конкуренції в Україні, а також проблем гармонізації національного конкурентного законодавства із правом ЄС. Для досягнення мети застосовано статистичний аналіз динаміки припинених АМК України порушень у сфері недобросовісної конкуренції, зведених даних щодо антимонопольних справ та антимонопольних рішень Європейської Комісії. Узагальнено першочергові завдання з гармонізації українського конкурентного законодавства згідно з регламентами ЄС. Визначено, що потребує вдосконалення правова регламентація в сфері державних закупівель, захисту прав інтелектуальної власності, державної допомоги, передачі технологій, вертикальних угод, концентрації суб'єктів господарювання. Практична значимість полягає у подальшому розвитку досліджень з гармонізації українського конкурентного права із правом ЄС в контексті поглиблення євроінтеграції.*

***Ключові слова:** конкуренція, правові норми регулювання конкуренції, конкурентна політика ЄС, конкурентне законодавство, європейська інтеграція.*

ISSUE OF HARMONIZATION OF UKRAINIAN COMPETITION LAW WITH EU LAW IN THE CONTEXT OF DEEPENING EUROPEAN INTEGRATION

Railian Oleh, Lecturer at the Department of Economics, Law and Business Management, Odessa National Economic University, Odessa, Ukraine
e-mail: fidesoleg@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-4365-0754

***Abstract.** The purpose of the article is to study the peculiarities and problems of competition regulation in Ukraine, as well as to summarize the achievements in the harmonization of national competition legislation with EU law. To achieve the goal, a statistical analysis of the dynamics of the number of violations in the field of unfair competition stopped by the Antimonopoly Committee of Ukraine in terms of fines imposed and recommendations provided, statistical analysis of summary data on antimonopoly cases and antimonopoly decisions of the European Commission was applied. The schedule for harmonizing the competition legislation of Ukraine with the EU norms according to the Association Agreement between Ukraine, on the one hand, and the EU, the European Atomic Energy Community and their member states, on the other, has been systematized. The priority tasks of harmonizing Ukrainian competition legislation in accordance with EU rules and regulations are summarized. It was concluded that the principle of free competition is fundamental in the activity of the EU, and the competition policy has the character of uniform regulatory norms. It was emphasized that the adaptation of Ukrainian legislation to the EU legislation is one of the priorities of the modern policy of our state and is the process of bringing normative legal acts of Ukraine into compliance with the *acquis communautaire*. It was determined that there is a need to improve and ensure compliance of the current legislation of Ukraine with EU requirements, legal regulation in the field of public (state) procurement, protection of intellectual property rights, state aid, technology transfer, vertical agreements, concentration of economic entities. The practical significance lies in the further development of research on the issue of harmonization of Ukrainian competition law with EU law in the context of deepening European integration.*

***Keywords:** competition, legal regulations regulating competition, EU competition policy, competition legislation, European integration.*

JEL Classification: L410, L420, L440, K230.

Постановка проблеми. Здобуття незалежності України супроводжувалось проголошенням курсу на побудову нового економічного середовища, яке має бути засноване на принципах справедливої конкурентності для суб'єктів господарювання. Вже з 1993 року у Постанові Верховної Ради України від 2 липня 1993 року «Про основні напрями зовнішньої політики України» Україна вперше заявила про власні євроінтеграційні прагнення та намір розбудувувати відносини з ЄС. 26 липня 2014 року укладена Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та ЄС, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої, а з 28 лютого 2022 року Україна подала заявку на членство в ЄС. 7 березня 2022 року Рада Європейського Союзу попросила Комісію надати

свій висновок щодо цієї заявки, глави держав та урядів ЄС підтримали це рішення на неформальній зустрічі лідерів у Версалі. Курс на європейську інтеграцію ставить перед Україною завдання здійснення глибоких економічних реформ та створення реально діючої ринкової економіки. Вирішення поставлених завдань прямо залежить від впровадження ефективної конкурентної політики, формування конкурентного середовища, реалізації політики нормативного захисту інтересів підприємців і споживачів.

Свідченням пріоритетності заявлених завдань є розробка і прийняття низки програм і документів, які мають прискорити відповідність норм українського конкурентного законодавства стандартам ЄС. Нормотворчі органи країни діяли досить оперативно, було вдосконалено та прийнято кілька законодавчих актів, між тим реформування конкурентного законодавства триває. Відповідно до Закону України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського союзу» адаптація законодавства України до законодавства ЄС є одним з пріоритетів сучасної державної політики нашої держави та є процесом приведення нормативно-правових актів України у відповідність з *acquis communautaire*. Однак, потрібно не лише прийняти нормативно-правові акти, необхідним є й грамотне запозичення та адаптація певних законодавчих норм ЄС, що можливе лише з урахуванням специфіки української економіки та законодавчої системи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам гармонізації національного конкурентного законодавства із правом ЄС присвячено наукові розробки Б. Деревянко [1], Н.І. Горбаль, С.Б. Романишина і У.І. Когут [2]. Правила конкуренції та її регулювання в угодах асоціації ЄС досліджують К.В. Смирнова [3] та А.В. Мовчан [4], проблеми і перспективи розвитку антимонопольного законодавства України отримали розвиток в роботах О.О. Бакалінської [5].

Відокремлення невирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на значну кількість наукових розробок, питання гармонізації норм конкурентного законодавства України із положеннями ЄС потребує додаткового вивчення, особливо в умовах поглиблення євроінтеграції та отримання статусу кандидата на вступ до Співтовариства.

Мета дослідження. Метою є дослідження особливостей і проблем регулювання конкуренції в Україні, а також узагальнення здобутків та напрямів у гармонізації національного конкурентного законодавства із правом ЄС.

Основний матеріал. Одразу слід зазначити, що в теорії сучасного українського правознавства досі не була сформована єдина позиція щодо структури конкурентного права та підходи до визначення змістовного наповнення конкурентного законодавства. Завданнями конкурентної політики держави визначено здійснення комплексних заходів щодо формування діючого конкурентного середовища, скорочення частки монопольного сектора, удосконалення правил конкуренції, впровадження актуальних методів державного регулювання природних монополій тощо [6, с. 62]. Крім того, конкурентне законодавство має визначати участь антимонопольних органів у виробленні державної політики в цілому або, хоча б в тих її напрямках, що можуть безпосередньо чинити вплив на конкурентну структуру ринку, бізнес-практику, господарську діяльність економічних суб'єктів [5, с. 17].

Становлення вітчизняного конкурентного законодавства почалося зі здобуттям Україною незалежності, зокрема з прийняттям Закону «Про обмеження монополізму та недопущення недобросовісної конкуренції у підприємницькій діяльності», який заклав основи антимонопольного регулювання [7]. Важливим для розвитку конкурентного законодавства, створення сприятливих умов для захисту добросовісної конкуренції на конституційному рівні (ст. 42 Конституції України) стало надання гарантій з боку держави, які спрямовані на захист конкуренції в підприємницькій діяльності та визнання неприпустимою діяльність, спрямовану на монополізацію та недобросовісну конкуренцію. Розвиток національне конкурентне законодавство отримало 7.06.1996 року, коли ВР України прийняла Закон «Про захист від недобросовісної конкуренції», який мав на меті захист як суб'єктів господарювання, так і споживачів від недобросовісних конкурентних проявів та передбачив, що державний контроль за дотриманням конкурентного законодавства здійснює Антимонопольний комітет України. Між тим у цьому Законі не було встановлено процесуальних засад захисту від недобросовісної конкуренції, а лише прописана бланкетна норма, яка посилала до безпосередньо процесуальних норм, викладених в Законі України «Про обмеження монополізму та недопущення недобросовісної конкуренції у підприємницькій діяльності». Подальше вдосконалення конкурентного законодавства набуло 11.01.2001 р., коли ВР України прийнято Закон України «Про захист економічної конкуренції», в якому прописано правові

основи підтримки та захисту економічної конкуренції, наголошено на обмеженні монополій в господарській діяльності та забезпеченні умов функціонування економіки держави на базі розвитку конкурентних відносин. В Законі вперше було сформовано процесуальні засади діяльності антимонопольних органів відносно припинення порушень законодавства про захист економічної конкуренції, а також визначено підстави та види відповідальності за порушення законодавства про захист економічної конкуренції [1, с. 104-105; 5, с. 17-18].

Як вже було зазначено вище, головним органом з регулювання конкуренції є Антимонопольний комітет, який, відповідно до статті 7 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», має в компетенції проведення досліджень ринку, визначення меж товарного ринку, монопольного становища суб'єктів господарювання [1, с. 104]. На рис. 1 наводиться динаміка кількості припинених АМКУ порушень у сфері недобросовісної конкуренції.

Рис. 1. Порушення АМКУ у сфері недобросовісної конкуренції (накладені штрафи та надані рекомендації), 2010–2018 рр.

Джерело: складено за [8]

Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та ЄС, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої, укладена 26 липня 2014 року (далі - Угода) [9], визначила шляхи імплементації норм конкурентного права в національне законодавство України. В ній містяться посилання на нормативні акти ЄС, які мають бути включені до законодавства України [10, с. 35].

Між тим слід зазначити, що нові можливості співпраці ЄС з Україною у сфері регулювання конкуренції виникли ще внаслідок прийняття у 2003 році Концепції Європейської комісії «Ширша Європа – сусідство: нові рамки відносин із новими східними та південними сусідами» [11]. Документ запропонував дві основні моделі зближення конкурентних правил ЄС та сусідів [12]:

- перша ґрунтується на прийнятті *acquis communautaire* як основи формування національних конкурентних політик,
- друга – це зближення регуляторних механізмів у межах Спільного європейського економічного простору.

Україна обрала першу модель відносин, в листопаді 2002 р. ухваливши Закон «Про Концепцію Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства ЄС» [13]. При підписанні Угоди вказано, що Україна наближує законодавство про конкуренцію та практику застосування до *acquis* ЄС за означеним графіком (табл. 1).

Таблиця 1

Визначений Угодою графік гармонізації конкурентного законодавства України до норм ЄС

Нормативний акт ЄС	Застосування	Термін виконання з боку України
--------------------	--------------	---------------------------------

Стаття 30 Регламенту Ради (ЄС) № 1/2003	Угоди й узгоджена практика між підприємствами	Протягом 3 років після набрання чинності Угодою
Статті 1 та 5 (1) – (2) Регламенту Ради (ЄС) № 139/2004	Злиття й поглинання підприємств	
Стаття 20 Регламенту Ради (ЄС) № 139/2004		
Вертикальні угоди та узгоджені дії підприємств Статті 1, 2, 3, 4, 6, 7 та 8 Регламенту Комісії (ЄС) № 330/2010	Вертикальні угоди та узгоджені дії підприємств	
Статті 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 та 8 Регламенту Комісії (ЄС) № 772/2004	Угоди про передачу технологій	

Джерело: [14]

Згідно зі статтею 255 Угоди Україна та ЄС забезпечують застосування законодавства про конкуренцію, щоб протидіяти діям та операціям, що передбачають зловживання одним або декількома суб'єктами господарювання домінуючим становищем на території будь-якої зі Сторін.

Слід відзначити, що здебільшого такі заходи здійснюються із залученням міжнародної технічної допомоги: через реалізацію окремих проектів, за допомогою інструментів допомоги ЄС, таких як проекти технічної допомоги (наприклад, Twinning і TAIEХ), а також в рамках двостороннього міжвідомчого співробітництва з конкурентними відомствами країн-членів ЄС. Так, разом з експертами проекту міжнародної технічної допомоги ЄС Twinning було розроблено проект Методологічних рекомендацій щодо розгляду заяв про надання дозволу на концентрацію у вигляді створення спільного підприємства.

За даними звітів про виконання Угоди про асоціацію за період з 2016 по 2019 рр. у частині імплементації норм щодо регулювання конкуренції деякі зобов'язання Україною вже виконані, так, відмічено, що:

- уточнені порогові вартісні показники для отримання дозволу на концентрацію;
- змінено систему штрафів за порушення конкурентного законодавства [12];
- реформовано діяльність АМКУ, який став більш відкритий до бізнесу, тощо [15].

Базові положення правового регулювання конкуренції ЄС викладені в статтях 81–89 Договору про заснування Європейського Співтовариства [16], а детальні правила і процедурні питання регулюються вторинним законодавством (регламенти та директиви ЄС, рішення, рекомендації, повідомлення й інші акти Європейської комісії). Слід зазначити, що Європейська комісія регулярно звітує з приводу порушення антимонопольних справ та антимонопольних рішень (Рис.2, Рис. 3).

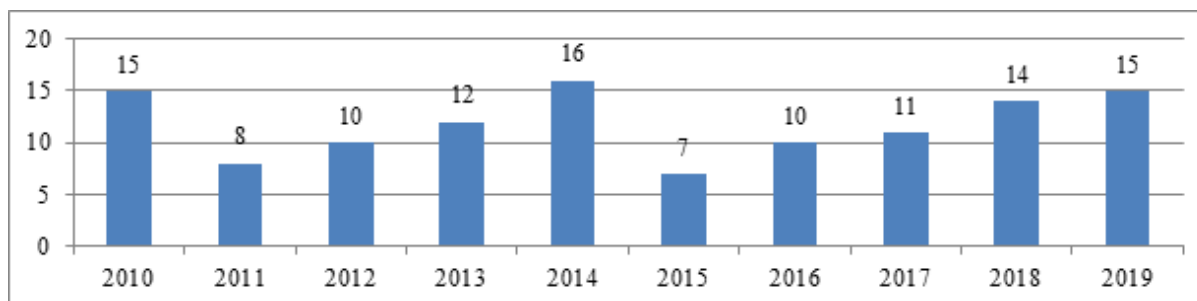

Рис. 2. Антимонопольні рішення Європейської Комісії, од., 2010 - 2019 рр.

Джерело: складено за [17]

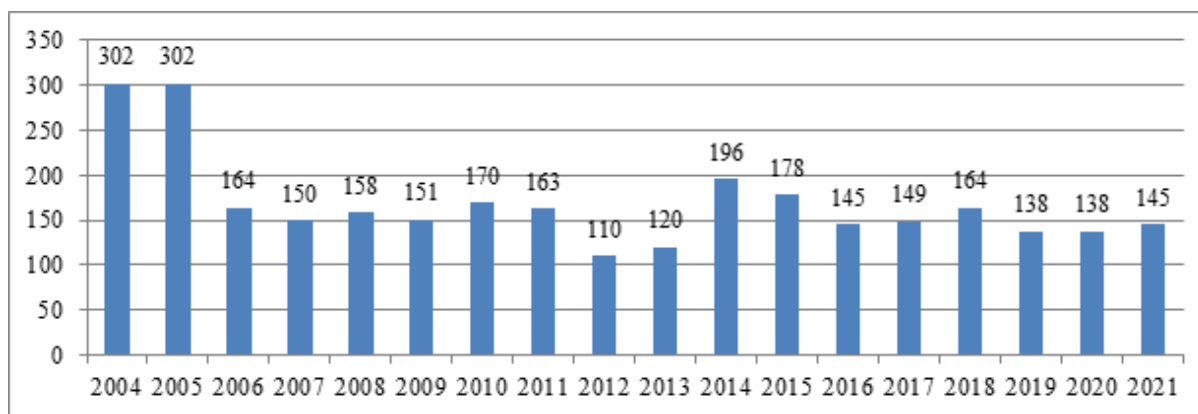

Рис. 3. Зведені дані щодо антимонопольних справ: загальна кількість розслідувань справ, про які було поінформовано, од., 2004-2021 рр.

Джерело: складено за [17]

26 січня 2016 року було винесено зміни до Закону України «Про захист економічної конкуренції». Новацією Закону стала гармонізація норм конкурентного законодавства у сфері виявлення і припинення антиконкурентних узгоджених дій та зловживань монополієм становити, встановлення випадків вилучення з-під дії норм законодавства з захисту економічної конкуренції узгоджених дій МСП, узгоджених дій стосовно постачання та використання товарів, якщо ці дії не призводять до суттєвого обмеження конкуренції, узгоджених дій стосовно прав інтелектуальної власності, з'явилась спрощена процедура розгляду заяв про надання дозволу на концентрацію [18]. З метою імплементації Частини I «Антиконкурентні дії та злиття» Угоди про асоціацію здійснюється розробка змін до статей 1 та 22 Закону України «Про захист економічної конкуренції» до норм ЄС у розрізі положень щодо:

- розширення поняття контролю за рахунок можливості здійснення вирішального впливу;
- конкретизації випадків, які визнаються економічною концентрацією;
- доповнення переліку випадків які не вважаються концентрацією діями щодо стягнення банками заставного майна.

Ще одним зобов'язанням України стала імплементація Регламенту Ради ЄС № 1/2003 від 16.12.2002 р, за яким суб'єкти господарювання, які є сторонами договору, мають самостійно пересвідчитися, що договір відповідає конкурентному законодавству. Одним із завдань вдосконалення конкурентного законодавства є забезпечення прозорості та прогнозованості рішень АМК України, тому з весни 2016 р. він повинен публікувати рішення протягом 10 днів після їх прийняття.

Основні відмінності, які мають бути усунені в процесі імплементації Угоди, часто поділяють на норми матеріального та процесуального права. Першою умовою удосконалення матеріального права є його наближення в сфері регулювання режиму винятків із антиконкурентних вертикальних угод. Регламент Комісії ЄС № 330/2010 від 20 квітня 2010 містить вимоги, відповідно до яких вертикальна угода між підприємствами може підпадати під виключення, якщо вона стосується купівлі або продажу товарів (послуг) між неконкуруючими підприємствами, між певними конкурентами або певними асоціаціями ритейлерів товарів. Зазначено, що Регламентом №330/2010 передбачено виключення із загального дозвільного порядку вертикальних угод, що можуть підвищити економічну ефективність в ланцюгу виробництва, знизити операційні витрати сторін та оптимізувати їх продажу і інвестиції.

Також наголошено на необхідності усунути прогалини в законодавстві щодо правового регулювання блокових виключень для угод щодо передачі технологій. У Регламенті № 316/2014 визначено, що угоди про передачу технологій сприяють підвищенню конкурентоспроможності суб'єктів господарювання, можуть зменшити дублювання досліджень і розробок, посилити стимули для започаткування інновацій. В законодавстві України, в Законі «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій», питання трансферу технологій (за винятком порядку передачі майнових прав на технології,

що створені за бюджетні кошти) не врегульовані відповідним чином. З метою приведення процесу контролю за економічними концентраціями у відповідність з нормами ЄС, встановленими Положенням ЄС про концентрації 139/2004, зараз розробляються відповідні зміни до нормативно-правових актів.

Ще один напрям вдосконалення норм конкурентного законодавства - вдосконалення механізму контролю за концентрацією суб'єктів господарювання. Відзначається, що практика АМК України мала значні відмінності від практики Європейської Комісії щодо контролю за концентраціями. Якщо казати про норми Євросоюзу, то критерієм є обіг принаймні двох учасників в масштабах внутрішнього ринку, а українські практики стосуються контролю за значною кількістю міжнародних трансакцій.

Протягом тривалого часу серед найбільш вразливих сферою залишалось правове регулювання державної допомоги. Угода між Україною та ЄС у Ст. 262 містить правило за яким «будь-яка допомога, що надається Україною або державами-членами ЄС через державні ресурси, яка загрожує конкуренції шляхом створення переваг для певних підприємств чи виробництв, є несумісною із ефективним функціонуванням мірою, якою вона може вплинути на торгівлю між сторонами» [19]. Необхідним є вважається регулювання державної допомоги суб'єктам господарювання, тому що серед причин виникнення монополій вказують безпосереднє втручання держави у тому числі - через державну допомогу. У 2014 році був прийнятий Закон України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання», спрямований на забезпечення захисту й розвитку конкуренції, підвищення прозорості функціонування системи державної допомоги та дотримання міжнародних зобов'язань України у сфері державної допомоги. Цей закон встановив правові засади моніторингу державної допомоги суб'єктам господарювання, здійснення контролю за допустимістю такої допомоги для конкуренції та намагається відтворити підходи ЄС щодо захисту конкуренції від втручання держави.

Висновки. На основі вищевикладеного можна підсумувати необхідність зовнішньої гармонізації конкурентного законодавства України, тобто досягнення відповідності норм національного законодавства про зловживання монополієм становищем законодавству та стандартам Європейського Союзу. Можна відзначити, що принцип вільної конкуренції є основоположним у діяльності Європейського Союзу, а конкурентна політика має характер єдиних норм регулювання. Сьогодні українське конкурентне законодавство містить норми та категорії декількох галузей права, вони регулюють різні за змістом відносини, використовуючи норми матеріального та процесуального права. Між тим, потребує вдосконалення та забезпечення відповідності чинного законодавства України вимогам ЄС права регламентація в сфері публічних (державних) закупівель, захисту прав інтелектуальної власності, державної допомоги, передачі технологій, вертикальних угод, концентрації суб'єктів господарювання.

Конкурентне законодавство, яке буде гармонізовано за вимогами ЄС, має сформувати в Україні умови для розвитку добросовісного конкурентного змагання та стати основою для економічного відродження у повоєнний період. Важливою складовою імплементації норм ЄС є формування комплексного підходу до регулювання відносин у сфері економічної конкуренції, що дасть змогу збалансувати інтереси підприємців, споживачів, суспільства та держави.

Список літератури

1. Деревянко Б.В. Щодо тенденцій формування законодавства про захист від недобросовісної конкуренції. *Право і суспільство*. 2014. № 3. С. 103–109.
2. Горбаль Н. І., Романишин С. Б., Когут У. І. Імплементація в Україні антимонопольного законодавства Європейського Союзу. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2016. Вип. 26.2. С. 182–190.
3. Smyrnova K. Comparative analysis of 'competition rules chapters' in different EU Association Agreements. *Журнал європейського і порівняльного права*. 2017. Вип.1. С. 30–40.
4. Мовчан А. В. Правове регулювання захисту економічної конкуренції в умовах європейської інтеграції. *Право. ua*. 2016. № 1. С. 127–131.
5. Бакалінська О.О. Проблеми і перспективи розвитку конкурентного законодавства України. *Часопис Київського університету права*. 2013. № 3. С. 17–21.
6. Харчук Т.В. Етимологічні та правові засади тлумачення сутності конкуренції. *Галицький економічний вісник*. 2016. № 2 (51). С. 61–69.

7. Закон України «Про обмеження монополізму та недопущення недобросовісної конкуренції у підприємницькій діяльності» від 18 лютого 1992 р. № 2132–XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2132-12>. (дата звернення: 15.08.2022).
8. Звіти АМКУ за 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017 та 2018 роки. URL: <http://www.amc.gov.ua/amku/control/main/uk/publish/article/148190>. (дата звернення: 17.08.2022).
9. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони від 27.06.2014 (Ратифікована 16.09.2014 р.). Офіційний вісник. 2014. № 75. том 1. стор. 83. – Ст. 2125.
10. Смирнова К. «Клаузула про конкуренцію» в Угоді про асоціацію між Україною та ЄС. *Вісник Львівського університету. Серія міжнародні відносини*. 2015. Випуск. 36. С. 35–49.
11. Communication from the Commission to the Council and the European Parliament – Wider Europe – Neighbourhood: A New Framework for Relations with our Eastern and Southern Neighbours (2003). COM/2003/0104 final. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/AUTO/?uri=CELEX:52003DC0104&qid=1620634661425&rid=1> (дата звернення: 20.08.2022).
12. Горбаль Н.І., Микитин О.З., Суха А.Я. Державне регулювання конкуренції в Україні та ЄС. *Бізнес Інформ*. 2019. №4. С.66–71. URL: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2019-4-66-71>. (дата звернення: 15.08.2022).
13. Закон України «Про Концепцію Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства ЄС» (2003). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/228-15#Text>. (дата звернення: 15.08.2022)
14. Бояр А. Вплив Європейського Союзу на формування системи конкурентного регулювання в Україні. *Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії*. Розділ V. *Міжнародні економічні відносини*, 1 (9), 2021.
15. Звіти про виконання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС (2019). URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/yevropejska-integraciya/vikonannya-ugodi-pro-asociaciyu/zviti-pro-vikonannya-ugodi-pro-asociaciyu>. (дата звернення: 22.08.2022).
16. Договір про заснування Європейської Спільноти : Міжнародний документ ЄЕС від 25 травня 1957 р. (зі змін та допов.). Верховна Рада України : офіційний веб-портал. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_017. (дата звернення: 22.08.2022).
17. European Commission website. Competition Policy. Statistics. URL: https://competition-policy.ec.europa.eu/european-competition-network/statistics_en. (дата звернення: 22.08.2022).
18. Бакалінська О.О. Розвиток конкурентного законодавства і права України в умовах європейської інтеграції. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 12. URL: <https://coordynata.com.ua/rozvitok-konkurentnogo-zakonodavstva-i-prava-ukraini-v-umovah-evropejskoj-integracii>. (дата звернення: 22.08.2022).
19. ОЕСР. Огляди ОЕСР законодавства і політики у сфері забезпечення конкуренції :Україна. 2016. Звіт щодо виконання попередніх рекомендацій. – 93 с.

References

1. Derevianko B.V. (2014). Shchodo tendentsii formuvannya zakonodavstva pro zakhyst vid nedobrosovisnoi konkurentsii [Regarding trends in the formation of legislation on protection against unfair competition]. *Pravo i suspilstvo*. № 3. 103–109. [In Ukrainian].
2. Horbal N. I., Romanyshyn S. B., Kohut U. I. (2016). Implementatsiia v Ukraini antymonopolnoho zakonodavstva Yevropeiskoho Soiuzu [Implementation of antimonopoly legislation of the European Union in Ukraine]. *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy*. Vyp. 26.2. 182–190. [In Ukrainian].
3. Smyrnova K. (2017). Comparative analysis of ‘competition rules chapters’ in different EU Association Agreements. *Journal of European and comparative law*. Issue.1. 30–40. [In Ukrainian].
4. Movchan A.V. (2016). Pravove rehuliuвання zakhystu ekonomichnoi konkurentsii v umovakh yevropejskoj intehratsii [Legal regulation of the protection of economic competition in the conditions of European integration]. *Pravo. ua*. № 1. 127–131.
5. Bakalinska O.O. (2013). Problemy i perspektyvy rozvytku konkurentnoho zakonodavstva Ukrainy [Problems and prospects of the development of competition legislation of Ukraine]. *Chasopys Kyivskoho universytetu prava*. № 3. 17–21. [In Ukrainian].
6. Kharchuk T.V. (2016). Etymolohichni ta pravovi zasady tлумachennia sutnosti konkurentsii

[Etymological and legal principles of interpretation of the essence of competition]. *Halytskyi ekonomichnyi visnyk*. № 2 (51). 61–69. [In Ukrainian].

7. Закон України «Про обмеження монополізму та недопущення недобросовісної конкуренції у підприємницькій діяльності» від 18 лютого 1992 р. № 2132–XII. [Law of Ukraine "On Restriction of Monopoly and Prevention of Unfair Competition in Entrepreneurship"]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2132-12>. (accessed: August 15, 2022). [In Ukrainian].

8. Звіти АМКУ за 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017 та 2018 роки [AMKU reports for 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017 and 2018]. URL: <http://www.amc.gov.ua/amku/control/main/uk/publish/article/148190>. (accessed: August 17, 2022). [In Ukrainian].

9. Угода про асоціації між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони від 27.06.2014 [Association Agreement between Ukraine, on the one hand, and the European Union, the European Atomic Energy Community and their member states, on the other hand, dated 06/27/2014]. (Ратифікована 16.09.2014 р.). *Офіційні вісник*. 2014. № 75. том 1. стор. 83. – Ст. 2125. [In Ukrainian].

10. Smyrnova K. (2015). «Klauzula pro konkurentsiiu» v Uhodi pro asotsiatsiiu mizh Ukrainoiu ta YeS ["Competition Clause" in the Association Agreement between Ukraine and the EU]. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriya mizhnarodni vidnosyny*. Vypusk. 36. S. 35–49. [In Ukrainian].

11. Communication from the Commission to the Council and the European Parliament – Wider Europe – Neighbourhood: A New Framework for Relations with our Eastern and Southern Neighbours (2003). COM/2003/0104 final. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/AUTO/?uri=CELEX:52003DC0104&qid=1620634661425&rid=1> (accessed: August 20, 2022).

12. Horbal N.I., Mykytyn O.Z., Sukha A.Ia. Derzhavne rehuliuвання конкуренції в Україні та YeS [State regulation of competition in Ukraine and the EU]. *Biznes Inform*. 2019. №4. S.66–71. URL: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2019-4-66-71>. (accessed: August 15, 2022). [In Ukrainian].

13. Закон України «Про Концепції Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства YeS» [Law of Ukraine "On the Concept of the National Program for the Adaptation of Ukrainian Legislation to EU Legislation"] від 21 листопада 2002 року № 228-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/228-15#Text>. (accessed: August 15, 2022) [In Ukrainian].

14. Boiar A. (2021). Vplyv Yevropeiskoho Soiuzu na formuvannya systemy konkurentnoho rehuliuвання в Україні [The influence of the European Union on the formation of the competitive regulation system in Ukraine]. *Mizhnarodni vidnosyny, suspilni komunikatsii ta rehionalni studii*. Rozdil V. *Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny*, 1 (9). [In Ukrainian].

15. Звіти про виконання Угоди про асоціації між Україною та YeS 2019 [Reports on the implementation of the Association Agreement between Ukraine and the EU]. URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/evropejska-integraciya/vikonannya-ugodi-pro-asociaciyu/zviti-pro-vikonannya-ugodi-pro-asociaciyu>. (accessed: August 22, 2022). [In Ukrainian].

16. Договір про заснування Європейської Спільноти [Treaty establishing the European Community]: *Mizhnarodnyi dokument YeES від 25 травня 1957 р. (зі змін та допов.)*. Верховна Рада України : офіційні веб-портал. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_017. (accessed: August 22, 2022). [In Ukrainian].

17. European Commission website. Competition Policy. Statistics. URL: https://competition-policy.ec.europa.eu/european-competition-network/statistics_en. (accessed: August 22, 2022).

18. Bakalinska O.O. (2017). Rozvytok konkurentnoho zakonodavstva i prava Ukrainy v umovakh yevropejskoi intehtratsii [Development of competition legislation and law of Ukraine in the conditions of European integration]. *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo*. № 12. URL: <https://coordinata.com.ua/rozyvitok-konkurentnogo-zakonodavstva-i-prava-ukraini-v-umovah-evropejskoi-integracii>. (accessed: August 22, 2022). [In Ukrainian].

19. OESR. Ohliady OESR zakonodavstva i polityky u sferi zabezpechennia konkurentsii: Ukrain [OECD reviews of competition law and policy: Ukraine]. 2016. *Zvit shchodo vykonannya poperednikh rekomendatsii*. [In Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 31.07.2022

Прийнята до публікації 10.08.2022